

Begunjščica

Zapeljiva, vendar naporna

Dostop: Od Doma v Dragi (689 m) za Begunjami do Koče na Prevalu (1311 m) 2 uri, naprej na vrh še 2 uri. Od Roblekovega doma (1657 m) na vrh 1 ura. Od Planinskega doma na Zelenici (1536 m) 2,5 ure. Iz začetka doline Završnica pri Žirovnici 4 ure, vendar se da do Tinčkove kočice (1070 m) 6 km peljati z avtom. Z Ljubelja po neoznačeni, a dobri poti skozi dva predora nekaj več kot 1 uro do Koče na Prevalu – in naprej še 2 uri. To je posebno lepa pot. Povsod sta potrebni planinska utrjenost in dobra oprema. Varne so le označene poti!

Naravne lepote

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti

Med geološkimi duhovi, ki na Karavankah varujejo *okameneli zanos domovine* (Župančič), je Begunjščica tista obaltna, materinsko zaobljena gora, ki od daleč ne vzbuja niti prevelikega strahu niti neubranljivega planinskega poželenja, čeprav se navpik čez več kakor tisoč višinskih metrov njenega masiva vidijo oblike, ki spominjajo na ženske boke in oprsje. Temna gozdnata obleka ji sega vse do ramen, više pa je njena koža zelena od trav, tu in tam posuta s sivimi pegami skal. Polkrožni greben se trikrat nekoliko naostri, zato lahko Begunjščico označimo s tremi vrhovi; z leve oziroma od zahoda proti vzhodu se vrstijo: Srednji vrh (1979 m) nad Roblekovim domom, Veliki vrh (2060 m), ki daje s svojo lepo vršno zaobljenostjo gori lep simetrični videz, in Begunjska Vrtača (1991 m).

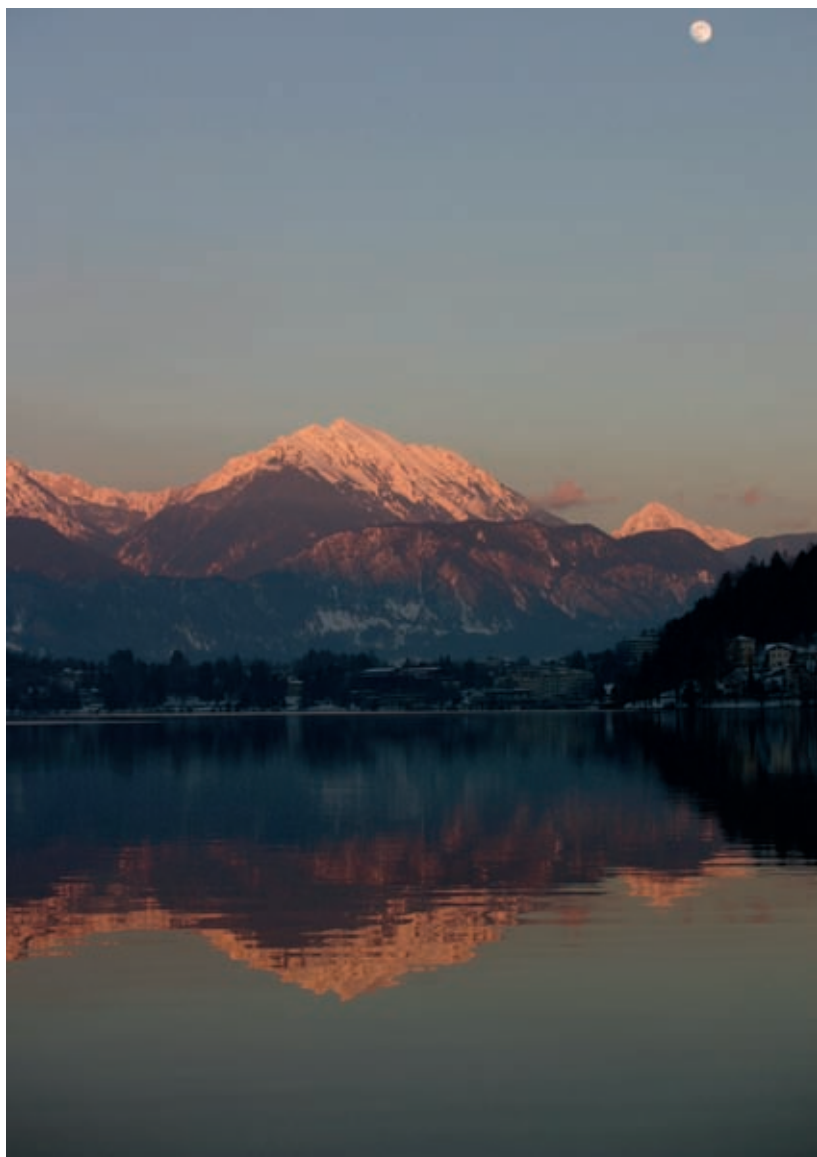
Hudih strmin na pogled ni zaznati, zato se Begunjščica kakšnemu planincu zazdi kot hitro in celo lahko dostopna gora; da je torej

Na vrhu Begunjščice

temna slava njene pristopnosti zanemarljiva ... Pomota, kakšna pomota. Njene prisoje, dolina Draga za begunjskim gradom Kamnom in planina okoli Roblekovega doma na njenem zahodnem grebenu – torej vsi tisti popotniški vtisi, ki jih človek na vožnji po gorenjskih cestah mimogrede in vedno znova nalaga v preobremenjene plasti svojega pomnjenja – imajo tudi z južne strani svoje vesine in spoštovanja vredne višine. Prenekateri slovenski himalajec si je utrjeval srce in noge na hitrih vsakdanjih pohodih iz Drage na vrh; od tistih treh ur vzpona si je vsaj polovico časa grizel kolena. In vendar ima gora tudi veliko smisla za veselje, rekli bi za nacionalno veselje. *Na Roblek bom odšel, bom ljubco s sabo vzel, tam, kjer sem bil mlad pastir, užival bom z ljubco gorski mir.* Je treba posebej navajati, da ta fantovska razposajenost izvira iz Begunj, iz avsenikovskega gnezda? In da je južna Begunjščica poleg karavanške sestre Golice in brata Stola srečni topos najboljšega, kar imamo v slovenski narodnozabavni glasbi, famoznem *oberkraineru*?

S severne, ljubeljske oziroma zeleniške strani pa gora nima svojih glasbenih častilcev, ker je krušljivo prepadna, polna temnih razdrtih pečevij, žlebov in grap, opasana z razsežnimi melišči, za katere se še poleti zdi, da tam potuhnjeno ždi pogubni plazovi. Severni dostopi z Zelenice in iz Završnice so v glavnem zavarovalno skriti za skalnimi robovi, med žilavo prepletjenostjo macesnovih korenin in skrotja. Kar ne pomeni, da si s kakšnega roba *homo ululans*, vriskajoči človek po Mlakarju, kdaj ne privošči svoje planinske sreče. Na splošno planinci ljubijo to gamsjo puščavo, še zlasti odkar se smejo prosto gibati

Pogled na Begunjščico z Blejskega jezera ob vzhajajočem mesecu

Bornov predor na vzhodnem pobočju Begunjščice, na poti z Zelenice na Preval, kjer se začinja strm vzpon na vrh.

po mejnih grebenih in vrhovih drugih karavanških gora, kot so Stol, Vrtača in Košuta. Dokler ni bilo sproščenega obmejnega režima, je bila Begunjščica, edina velika karavanška gora znotraj državnega ozemlja, kulturna gora zagledancev v staro, dinozavrsko obsežno gorovje med Julijci in Grintovci. Prečenje njenega grebena z obiskom vseh treh njenih vrhov je slovelo kot eden najlepših, najbolj razglednih gorskih »sprehodov« pri nas.

Poleg klasičnih pristopov na Begunjščico – z Zelenice, iz Završnice in Drage – je še posebno zanimiv tisti z Ljubelja, skozi dva Bornova predora. Pokojni baron Karl Born, razlaščen lastnik velikanških parcel na južni strani Karavank (ki sta jih obe njegovi hčeri v veliki meri v dolgotrajnem denacionalizacijskem postopku dobili nazaj), si je bil pred drugo svetovno vojno za potrebe svojega lovskega in gozdnega gospodarjenja omislil osupljivo, nenavadno lepo, zlasti pa udobno pot po vzhodnih pobočjih Begunjščice, tako udobno, da je še danes v veliko veselje planincem in celo (pre)drznejšim gorskim kolesarjem. Da je bila pot dolga desetletja planincem zamolčana in so jo s pridom uporabljali le lovci, spada pravzaprav v skupek načrtnih, a nerazumnih slovenskih zamolčevanj. Tako je Bornova pot na planinskih zemljevidih in v vodnikih kot pristop na Begunjščico

zamolčana, le v Klinarjevem odličnem vodniku »Karavanke« jo najdemo omenjeno kot pristop od hotela Garni na Ljubelju h Koči na Prevalu. Torej: od parkirišča pod hotelom je treba v skrotju odkriti razločno stezo, ki pelje v južno smer najprej skozi gozd, potem pa se skoraj vodoravno suče okoli skalovij in čez melišča nad Šentansko dolino, nad strmalmi, ki padajo proti glavni ljubeljski cesti. Vseskozi strmimo nad novimi pogledi na Kriško goro, Storžič in Košuto, razodeva se nam živopisna narava karavanške geologije in flore, vmes pa se dvakrat zarijemo še v notranjost gore. Pretipamo se skozi dve premočrtni predorski cevi, kar je v lepem dnevu za silo mogoče tudi brez svetilke; ves čas imamo pred očmi luč na koncu predora. Na planem v poti uživamo, kajti ne glede na jeklenice, ki ponekod oklepajo useke v skalne skoke, plezanje ni potrebno. Steza je dovolj široka, izhojena, čeprav ni vzdrževana. Gospod Born si jo bil dal utreti resnično gosposko. Po dobri uri prijetne hoje pridemo do prav tako manj znane Koče na Prevalu, ki pravzaprav ni planinska postojanka, temveč je že vse od leta 1937 lovsko zavetišče, ki poleti oskrbuje tudi planince, od katerih nekateri kar ob njej končajo turo.

Begunjščica se prav nad tem sedlom med Drago in Šentansko dolino še posebno lepo postavi pokonci. Svoje strmine nam razkriva, kakor da bi razobešala cenik za lepote na svojih vršinah. Pot od Prevala na greben planinci imenujejo tudi kalvarija. A kolikor ima postaj prava Kalvarija, toliko počitkov si lahko privošči pristopnik pri svojem vzponu, tako da pot opravi brez hude sape, ves čas z lepimi pogledi na gorenjsko ravnino in na že omenjeno gnezdo Avsenikov; če je lepo vreme, morda na koncu začuti še nekaj nebeške gloriije.

Planinci, ki teže hodijo navzdol kot navzgor (pustili pa so avto na Ljubelju), se »zabijanju kolen« lahko nekoliko izognejo, če se z Velikega Vrha napotijo na Zahodni vrh in s transverzalne poti pol ure pred Roblekovim domom zavijejo na desno, na severno pot, ki se spušča k Zelenici in naprej na Ljubelj. Časovna razdalja je komaj kaj daljša kot povratek na Preval in po Bornovi poti, pohodniško zadoščenje pa večje, kajti planinec bo goro obhodel in s tem spoznal prisojne in osojne strani te gorenjske lepote.

Prijazna paša na južnih strmalmih Begunjščice

